

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 8 K
Félévre . . . 4
Negyedévre . . . 2
Egyes szám ára 16 fillér
Megjelenik minden szombaton
Kéziratok nem adatnak vissza

DÉVA ÉS VIDÉKE

Szerkesztőség:

Kossuth L.-utca 12., hová a
lapszellemi részét illető min-
den közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Déva, Kossuth Lajos-u. 12.,
hová az előfizetések és hir-
detések küldendők.

Felelős szerkesztő:
Dr. LAUFER ÁRPÁD.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Szerkesztő:
KARDOS ÁRPÁD.

Ruhát az erdélyi menekülteknek.

„A harctéri helyzet örvendetes alakulása lehetővé teszi, hogy az ellenséges betörés következtében lakóhelyének ideiglenes elhagyására kényszerült erdélyrészi lakosság nemsokára visszatérhessen ősi tűzhelyéhez.

A visszatelepítés előkészületei már folyamatban is vannak, de teljes lebonyolítása az ország különböző részeiben elhelyezett menekültek nagy tömege és a közlekedésnek sokféle, elkerülhetetlen nehézségei miatt előreláthatóan hosszabb időt fog igénybevenni. Ezalatt pedig mind jobban közeledik a téli zord időjárás, a mely azokat a menekülteket, akik a váratlanul támadt rendkívüli helyzet izgalmasában mindenüket otthagyták és legszükségesebb ruhadarabjaikat sem hozhatták magukkal, a rájuk váró hosszadalmas utazás fáradalmain kívül kiteszi az egészségüket fenyegető hidegnek, különösen a hideg éjszakák veszedelmének is. Ez a veszedelem legnagyobb a gyermekek ezereinél, akiknek törékeny testét a viszontagságok hamarabb megviselik, akiknek gyöngébb szervezete sokkal kevésbé képes ellenállni a hidegnek, mint a felnőtteké. És ha megesis a szívünk a fázó

gyermeken már az emberszeretet érzéséből is, azt még bensőbbé, még melegebbé kell fokoznia annak a tudatnak, hogy ma, amikor a csatamezőkön a halál olyan véres rendeket vág, a még teljesen fel sem becsülhető emberáldozatokkal szemben éltető vigaszunk a gyermek, a nemzet újjászületésének ez a legbecsesebb záloga.“

Ezeket az értelmes, szép szavakat Magyarország belügyminisztere intézi a törvényhatóságok első tisztviselőihez, kiknek révén a társadalom jótékonyágához fordul, mert — mint mondja — sürgős és fontos feladat, hogy a menekültek közül azok, akiknek ruházata hiányos, a lehető legrövidebb idő alatt meleg ruhához és lábbelihez jussanak.

Ezekhez nem kell bővebb kommentár. Megadják azt a közvetlen események s megértés vár rájuk a fogékony szivekben, melyeket elfog és megnyit a részvét azokért a szerencsétlenekért, kik helyettünk és értünk is belekóstoltak a koldustarisznya könyves kenyérébe.

Ebben az adakozásban részt kell vennie mindenkinek, akinek csak egy lomtárba szánt ruhadarabja, elrongyolt lábbelije, egy szövetdarabja, takarója, vagy bármi nélkülözhető öltönyfélje is van. Ki töb-

bet, ki kevesebbet, de mindenki valamit, amire tehetsége, körülményei képesítik. Ezekből a valamikből kell összehalmozódnia a hatalmas készletnek, melyből a ruhátlanul maradtak sok ezereinek födetlen testére, lábára kijut a jótékony takaró.

Alakulni fognak bizonyára minálunk is ruhagyűjtő bizottságok. Alakuljanak is. Sürgető szükség van rájuk, a munkájukra, mert veszedelmes gyorsasággal terjeng már a hideg, a szegények esküdt ellensége.

Nemeslelkű hölgyeinkhez fordulunk elsősorban, kiknek fáradhatatlan odaadása a jótékonyág gyönyörű eredményeit sorakoztatta már föl, hatóságainkat, lelkészeinket, tanítóinkat kérjük, vegyék kezükbe ezt a mozgalmat, legyenek szószólói e krisztusi célnak s nem kételkedünk egy pillanatig sem abban, hogy egyöntetű munkájuk bő aratású lesz.

Csak gyorsan, halogatás nélkül, mert ha valamikor, ugy most feltétlenül áll a régi mondás:

— Kétszer ad, aki gyorsan ad.

Adakozzunk, gyűjtsünk a háboruban megvakult katonák javára. Lapunk az adományokat készségesen közvetíti.

Sírkövek.

Dicső eszmékért vágyakért hevülve,
Robotolunk az élet harcterén;
S a mindennapi kenyerünkért küzdve,
Ugy bolyongunk reménységünk szekerén . .
Vezessen utunk örömek zenitjén
Vagy háborgó, örvénylő tengeren,
A cél csak egy: a küzdelemnek végén
Megnyugvás szálljon át a lelkeken.
S ó, amíg élünk, fegyverrel kezünkbe!
Hányszor oltjuk ki mások életét! . . .
Hányszor vádolunk, s sohse jut eszünkbe
Félni az igazság ítéletét.
Vágyaink útján egy törünk előre,
Nem hat reánk se könny, se fájdalom . . .
Csak vége is: belevésik egy kőbe:
Sok harc után örökös nyugalom.

Kosztolánszky István.

Intérieur.

Irtó: Kaád Zoltán.

A nehéz függönyöktől a tágas férfiszobában már ébredőben a homály. Odakünn még délután van. Gyöngé napsütés.

A kályhában duruzsol a tűz. A parazsló fák lángnyelveket öltögetnek egymásra s széles játékból imbolygó árnyak nőnek.

A férfi odatámasztja fejét egymásba kulcsolt kezeire s komoly tekintete belefuródik a tűzbe. A kandi fényárvák hullámokban rajzanak ki s szöke angyalfejcskék röpködnek rajtuk. Halk sóhajtás olvad össze az alkonyi csönddel, aztán fölfakad egy régi monológ, bús és sápadt, mint zsolozsmás hajnali misén a hervadt zárda-szűz.

— Engedje, hogy melléje telepedhessek megint. Amint régen, mikor édes szédület fogott el a közelében s a lelkemet kéjes puhaságba takargatta a sejtelmes cirógatás. Jó is volt akkor. Nem bántottak a gondolatok s csak érzések éltek bennem. Az önmagukért való érzések. Az igazi érzések, melyek nem filozófálnak, csak szintiszták, hamvasak, harmatosak, üdék.

Talán a kezét is megfoghatnám. A munkás és finom kezét, mely annyiszor nyújtotta felém kedves virágot, az egyszerű, csudaszép margarétát.

És engedje kérem, esedezem, hadd csókolhassam újra ezt a kezét. Meleg érintése mindig megsibongatta bennem a gyorsan keringő vért s hogy szédített a boldog érzés, mikor erős kezemben a magáénak felejthetetlen melege látketett.

Nem akarja?

Ne nézzen rám olyan idegenül. Ne vonja össze a szemöldökét. Hát nem ismer? Elfeledte, hogy nem volt kenyerem a tolokodás s szinte szertelen voltam az igyekvésben, hogy magának terhére ne legyenek.

Emlékezzék arra a szeptemberi délutánra.

Ketten álltunk a kerti kispadon. Szomorú voltam. Észrevettem magán valami szokatlan idegességet, leplezett izgatottságot. Mintha várt volna valakit. És az én érzéseimre nyirkos ködként először páráztak rá a gondolatok. Valaki jött. S a maga szemének megvillanásától, édes arcának leheletnyi pirulásától megégett a lelkem. Ó jött. A férfi, aki napok óta zavarta meghitt társaságunkat. A gazember, aki . . .

Bocsásson meg, amiért megfeledekzem magamról, a gyöngédségről s ilyen csunya emlékekkel kinezom. Tudom, önzés ez tőlem, de ma utoljára háborgatom s úgy érzem, hogy amikor annyi idő után ellenállhatatlanul üzött, hajszolt még egyszer a közelébe a bolondos hangulat, a régiekért joggal könyöröghetem, követelhetem egy csöppnyi türelmet.

Vagy nem ismerné be, hogy nem voltam sem nagyon rossz, sem nagyon tolokodó. Hiszen akkor is . . . szerettem, golgotás kinok gyötörtek és — félreálltam.

Keserű örvényben percek, órák, hónapok boldogsága merült alá s ment veszendőbe.

Bomlott zarándokként továbbra is jártam a régi utat, melynek minden háza, minden kertje, lakója és virága csak érettem volt. Hogy nekem gyönyörűségem teljék bennök' rám mosolyogjanak, kedvesen köszöntsenek. És amikor minden másként lett, csak elballagtam. Huzott valami a kitaposott ösvényre, hogy lássam a kedves udvarházat, melyet szakadékok, farkasvermek, hidalatlan mélységek zártak el előlem. Fakó lett a nyájas színe ablakszemei kiégetten, közömbösen méredeztek az utcára s besurranó lelkem csak a fájdalmat találta mögöttük. Azért egyre jártam. Vontottan, lassan, de elmaradhatatlanul. Ejjel vagy nappal, de mindennap.

Vége volt már a vidám sietésnek, nem várt gyöngéd margaréta, meleg ház, simogató nézés. Elhervadt minden, mint most odakünn. Sokszor úgy szerettem volna magamhoz ölelni a világot, magamhoz szorítani, szorítani és — agyonszorítani.

Most megért? A szemei harmatjában a régi ismerős érzések fehérlenek?

Hangverseny az Urániában.

Az Uránia színház vezetősége f. hó 22-én este a 22. bajor gyalogezred zenekarának közreműködésével jótékonycélu művészi hangversenyt rendezett, melynek tiszta jövedelme felelő részben a 22-ik bajor gyalogezred elesettjei után hátramaradtak, felelő részben pedig a háboruban megvakult magyar katonák segélyezésének céljaira fordított.

Nemcsak a jótékony cél, hanem a helybeli közönség érdekeit és kíváncsiságát figyelembe véve elismerés és dicséret érdemli meg mindazokat, akik a művészi hangversenyt rendezték, illetve annak sikerét előmozdították, mert határozottan ügyes gondolat volt, hogy a kedvező alkalom felhasználásával ilyen szellemi élvezetben részesítsék a közönséget. Dicséret illeti érte az Urániát is, hogy a hangverseny rendezésénél minden anyagi érdeket félretéve, kizárólag emberbaráti és jótékony célokra rendezte az előadást.

A fényes sikerű hangversenyszámokat Ludwig Gaul karnagy vezényelte. Temperamentumos, jóízű, izig-vérig zenész ember, kinek a dirigálása, — melyre határozottan ráillik a „kecses“ kifejezés — még a teljesen laikusokat is magával ragadta. A műsort a legdisztingváltabb izléssel, raffinériával állította össze. Se vége, se hossza nem volt annak a jól megérdemelt óvációnak, mely a közönség részéről érte, különösen akkor, amikor egy hatásosan ledirigált szám után izlésesen összeállított virágcsokrot nyújtottak fel részére.

A műsornak jórésze Wagner-darabokból állott. De szerepeltek mellette más klasszikusok is. Legnagyobb sikere volt azonban a Walkür Fantáziának, a Tannhäuser nyitányának és Brahms Magyar Táncainak.

A zenekar rendkívül módon fegyelmezett s a darabok játszásánál a legpontosabb együttműködés észlelhető, semmiféle lanyhaság, pongyolaság, egyszóval fegyelmezetlenség nem tapasztalható, ami nemcsak a dirigens érdeme, hanem az egyes zenészek művészi készségének is bizonyítéka. Ezt a precizitást nemcsak a lefolyt hangversenyen, hanem a csaknem napokint tartott térzenéken is észrevehetjük.

Örömmel kell megemlékeznünk arról, hogy közönségünknek nemcsak az intelligensebb része, hanem az alsóbb osztály is vágyódott az ilyen zenéestély után, amit az is bizonyít, hogy a karzat zsufolásig tömve volt hallgatósággal és hogy a földszinten is szép számmal volt képviselve a nép.

Késő. Nagyon késő.

Az utcán autók száguldanak. Egyik a másik után. Mintha gondolatok cikáznának végig a kis város kihalt utcáin. Katonai parancsnokságok gondolatai, melyek irányítják a frontot, a halódó szívek csöppjeitől tarajossá hullámzott véres küzdelmet.

Utálom az autót. Azóta.

Mennem kellett. A kötelesség, ez az archimedesi csavar, idegenbe parancsolt. Elszántam magam. Irtam, kiöntöttem magának a lelkemet fekete bucsusorokban. Nem elégített ki. Rám nehezült egy megzavarodott gondolat lidércnyomása. Látnom kellett, beszélnem minden áron magával. Csak egyszer. Csak két szóra, vagy hebegő, kinlódó, béna beszédre. Vagy ölmos hallgatásra.

Elmentem. A sarokháznál visszahökkenett valami. Maguk előtt nagy autó. Az Ő autója. Épp akkor ugrott ki s előzékenyen nyújtotta kezét, hogy lesegítse magát. A másik kezében ott libegett egy olvasásra szétárt levél. Az én levelem, az én szegény, megkorbácsolt lelkem. És a maga kacagása, amely valamikor csak az én örömtől csendült föl, most az én fájdalom esellenségein éledett. Kikacagta. A lélekharang melódiája volt ez.

Restelli? Sajnálja? Tul vagyunk rajta.

Befonták, megcsalták? Minden részvétem a magáé. De hervatag őszbe visszaerőltetni a tavaszi álmokat nem lehet. Odakünn elborul minden, elmúlik az élet egy kis pihenőre, aztán ujrakezdi. Minálunk nem lehet. Ha a szívet ellepi egyszer a dér, dér ütötte annak minden uj hajtását.

Hazafelé a Székelyföldre.

Ujra megnépesedik a sokat szenvedett vidék.

A nagy folyó visszatér medrébe. A szomorú emberáradat elindul azon az úton, melyen jött, melynél keservesebb kálváriát alig járt ember. De most ez más. Az út haza más, mint az út hazuról volt. A gyötrelmes utazás víziója még ott van a szemükben, az arcokról még nem tűnt el az első rémület sápadása, a szívük még fáj, ha rágondolnak a reggelre, az éjszakára, a borzalmakra, az egymástól való elszakadásra, a gyermek felsír, ha észébe jut, hogy szakították ki kezét az anyja kezéből, az anya reszketni kezd, rágondolva a sors bizonytalanságra — a szenvedések szenvedésére — mikor idegenben elhagyatva nem tudta, hol az ura, fia, lánya, aki gazdag volt tegnap, ma szegény, akinek földje volt, otthontalan, idegenek oltalmára utalva, aki csak adott de nem kért soha. De most az út haza vezet. Az út most más lesz. Akiknek kellett, tanultak a rettenetes lelkéből és hazafelé rend lesz. Az erdélyiek ajakán mosoly dereng. Összeülnek és találgatják, kinek mijét pusztították el a rablók. Lelkükben megsimogatják a kis házak füstös falát és elenyengetik az udvart, melynek közepén a gránát vágott lyukat. Az otthonuk feldult, kifosztott, szenved. Száz és száz kicsi vagon odaveszett. Az erdő szűz testén égett sebek vannak. Sok család szétszakadt, de most, hogy hazamennek, az otthon, a szenvedő, beteg, feldult drága otthon meggyógyít, kibékít, elsimit minden keservet. Ők, kik nem találják egymást, otthon egymásra akadnak. Az otthon a jel, a kivilágított torony, mely felé minden irányból haladnak. És ők, a sokat szenvedettek, a sokat próbáltak erősek lesznek és a kezük áldott. És a fák újra kinőnek, a szobák tiszták lesznek, az udvar rendes. Az asszony csirkét, libát ültet. Az ember a házat kitatarozza és pár év múlva a székely gyermek elálmosodva hallgatja mint egy szörnyű mesét, amint nagyapja mondja: Mikor menekültünk...

A hazatérő székely nép utközben találgatja, hogy vajjon mit vittek el az oláhok? Kinek mennyi a kára, mennyi a sirnivalója? Sok minden pusztult el hat hét alatt. De már a baj se baj nekik, csak hogy mehetnének vissza. Ismét dolgozni fognak, ismét megindul a munka, az erejük még teljes és jó az Isten — mondogatják — majd megsegít. A szívós, erős, szorgalmas, rengeteg szenvedést átélő székelyek nincsenek kétségbeesve. Fáj nekik a pusztulás, sajnálják, hogy otthonukat az oláhok kifosztották, de biznak a jövőben, biznak abban, hogy kitartó munkájukkal pótolni tudják majd a károkat.

* * *

Beszélgésbe bocsátkozunk a hazafelé tartó székelyekkel.

— Régen tart a székérről való utazás?

— Jövünk már pár napja, de nem baj, csak bújunk egyszer a falunkba.

— Esős időben nem kellene folytatni az utat.

— Nem bánjuk mi, ha jegeseső is esik, csak még egyszer otthon legyünk. Szenvetünk mi már eleget, ami szenvedés pedig most jön, az már csak olyan játék.

— Hát mihez kezdenek, ha hazaérnek?

— Munkához látunk. Rendbe hozzuk, amit a gaz oláh elrontott. Lesz mit dolgozni, azt tudjuk.

És mennek haza a székelyek, egymásután vonulnak vissza azon az úton, amelyen néhány hét előtt jöttek, most azonban ez az út már derűsebb, mert most hazatérnek, dolgozni mennek, helyrehozni azt, amit a gaz oláh elrontott.

— Egykoronás bankjegyek. A közönség már régóta panaszkodik a váltás nehézségei miatt. Beavatott helyen kijelentették, hogy az egykoronás papírpénz nyomtatás alatt van s a vaspénz is kielégítő mennyiségben fog forgalomba kerülni.

Menekült iskoláink Arad megyében.

A kir. tanfelügyelő beszámolója a miniszterhez.

A menekülési telepüket sorra véve, a helyzet jelenleg a következő:

Magyarpécska: Mindennapi menekült tankötelesek száma 157, ismétlő tankötelesek száma 17, óvókötelesek száma 117. Gondozásukra, tanításukra a következő tanerőket rendelttem ki: Kekel József lupényi áll. el. isk. igazgatótanítót, Kekel Józsefné lupényi áll. el. isk. tanítónőt, Steidelné Strausz Erzsébet lupényi áll. el. isk. tanítónőt, Hajtman Mária dévai áll. el. isk. tanítónőt, Páska Gábor lupényi áll. el. isk. tanítónőt, Babics Jozefa petrozsényi áll. el. isk. tanítónőt. Ezek közül Kekel Józsefet és Kekel Józsefnét a tanítás alól felmentettem és főfeladatukká a menekültek összes ügyesbajos dolgainak elintézését és a tanköteles gyermekek állandó gondozását, otthonukban való gyakori felkeresését tettem. Az óvókötelesek gondozására Mikó Etel petrozsényi községi óvónővel rendelttem ki. 4 tanerő az ottani felsővárosi áll. el. isk. átengedett 2 tantermében váltakozó rendszer mellett tanít. Az óvoda szintén a felsővárosi áll. el. isk. egyik tantermében nyert elhelyezést. Az iskola VI oszt. f. é. szeptember 25-én az óvodával egyidőben megkezdte működését. Tanszerekkel az ottani iskolák látják el a menekült iskolákat. Tankötelesek tankönyvekkel, tanszerekkel leendő ellátása iránt gondoskodtam s e célra Az Est gyűjtéséből a petrozsényi járási főszolgabíró kezénél levő összegből 200 koronát biztosítottam, azonkívül irkát, tollat, tintát és néhány tankönyvet az ottani áll. iskola is ajándékozott a menekült iskola számára. A gyermekek ruházattal ellátása, rendes ételmezése iránt gondoskodás történt. Erre vonatkozólag külön pontban számolok be.

2. *Ópécska*. A menekült tankötelesek száma 340, ismétlősök száma 79, óvókötelesek száma 135. Ezek oktatására és gondozására ki vannak rendelve a következő tanerők: Cincás Márton királybányatópliai áll. el. tanító, Hlatky Ágoston petrozsényi áll. el. ig. tanító, Hlatky Ágostonné petrozsényi, Vigh Ida petrozsényi áll., Ágocs Ilona hosdódóbokai közs. tanítónő, Molnár Elvira alsónádasdi közs. tanítónő, továbbá Török Irma csernakereszturi áll. óvónő. Az iskola az ópécskai áll. el. iskola 2 tantermében nyert elhelyezést, ahol a tanerők váltakozó oktatási rendszere mellett szeptember hó 25. óta mind a VI. osztály működik, az óvoda a gör. kel. ugynevezett Rózsaiskola 1 tantermében szintén megkezdte működését. A menekült iskola az otlevő iskolák révén tanszerekkel el van látva. A tanköteleseknek tankönyvekkel, tanszerekkel leendő ellátása iránt ugyanolyan módon gondoskodtam, miként a magyarpécskai áll. iskolánál és a petrozsényi főszolgabírónál kezelt országos gyűjtésből e célra szintén 200 koronát tudtam biztosítani. Gyermekek állandó gondozása, ruházattal és étellemmel való ellátása ügyében külön számolok be.

3. *Elek*. A menekültek száma 2035. Nagyrészt Petrozsény, Lupény, Vulkan és Hátszeg vidékéről valók. A 365 mindennapi tanköteles 197 ismétlő és 191 óvóköteles gondozására a következő tanerőket osztottam be: Jánossi Pál felsőszálláspataki áll. ig. tanítót, Jánossi Pálné felsőszálláspataki áll. tanítónőt, Balázs Ferenc mezőlivádiai, Szabó Sándor bobátvízi áll. tanítót, Nána Aurél petrillai áll. isk. ig. tanítót, továbbá Görög József, Görög Józsefné lozsádi tanítót, Nána Aurélné petrillai és Bán Katalin felsőszálláspataki áll. óvónőket, akik közül az első kettőt a tanítás alól egyelőre fölmentettem és főfeladatukká a menekültek összes ügyesbajos dolgainak elintézését és a gyermekek állandó gondozását tettem. A menekült iskola az ottani állami el. iskola 3 üres tantermében nyert elhelyezést és a tanítás váltakozó rendszer mellett mind a 6 vegyes osztályban mult hó 28-án meg is kezdődött. A 2 óvoda az ott levő áll. óvodák részéről átengedett 2 tantermében nyert elhelyezést. Az iskola és óvoda tanszerekkel el van látva. A tankötelesek azonban a szükséges tankönyveket és tanszereket még nélkülözik. A m. kir. egyetemi nyomdától kértem ingyen tankönyveket s amennyiben

a még főnnálló szükséglet fedezésére a társadalmi jótékonyág útján megfelelő összeget nem tudnék szerezni, úgy Nagyméltóságodat kell tisztelettel arra kérnem, hogy e célra egy bizonyos összegű (körülbelül 200 korona) áll. segélyt kezeimhez elszámolás kötelezettsége mellett kiutalni méltóztassék.

4. *Medgyesegyháza.* A menekültek száma 433. Vajdahunyad, Hátszeg, Vulkán, Puj, Piski, környékéről származó menekültekből létesült telep. 69 mindennapi tanköteles oktatására és gondozására Jászfalusi Lajos és Jászfalusi Lajosné szentpéterfalvi áll. isk. tanítókat osztottam be. A csekély számú óvóköteles gondozását az ott működő 2 óvoda minden nehézség nélkül el tudja látni, úgy hogy külön óvónő kirendelésére ez idő szerint nincsen szükség. A menekült iskola az ott levő áll. iskola 2 tantermében igen jó elhelyezést nyert, működését már meg is kezdte. Tanszerekkel az iskola el van látva. A tanköteleseknek a szükséges tankönyveket és tanszereket a szülők maguk szerezték be.

5. *Ujszentanna.* A menekültek száma 2030. Nagyrészt a második oláh betörés alkalmával menekülni kényszerült lupényi, petrozsényi, vulkáni lakosokból ujonnan létesült menekülési telep. A körülbelül 300 tanköteles és közel 200 óvóköteles (összeírásuk még nincsen befejezve) gondozására és tanítására a következő tanerőket osztottam be: Rédl Frigyes petrozsényi áll. isk. ig. tanító, Schindelberger Albertné petrozsényi, Oriold Margit petrillai, Barabás Ibolyka mezőlivádiai, Barabás Ilona gyalári áll. isk. tanítónőket, Lampe Ferenc piskitelepi áll. tanítót, Lupán Róza felsőfarkadini községi tanítónőt, végül Csorán Erzsébet petrillai, Tribusz Gusztáv petrozsényi áll. óvónőket. Közülük Rédl Frigyest a tanítás alól a menekültek ügyeinek ellátása s a menekült gyermekek állandó otthoni felügyeletének gyakorlása céljából fölmenttem. A menekült iskola az ottani állami iskola 1 üresen álló tantermében, továbbá a R. kath. Legényegylet által átengedett helyiségben, a 2 óvoda közül az egyik az állami óvoda átengedett termében, a másik a Róm. kath. Legényegylet házában nyert megfelelő elhelyezést. Tanszerekkel a menekült iskola el van látva. A tanköteleseknek ingyen tankönyvekkel és írószerekkel leendő ellátása iránt az Egyetemi nyomda útján ugyanolyan módon gondoskodom, mint az elcki menekült iskolánál s a még főnnálló szükség kiegyenlítésére tisztelettel kell Nagyméltóságodtól egy bizonyos, kb. 200 korona államsegélyt kérnem.

(Folyt. köv.)

HIREK.

Halottak napján

sötétek maradnak a temetők. Nem mintha annyi bensőséges érték mellett a kegyelet is szétlaposodna volna a vad háboru. Nem. A kegyelet él, sőt televény talajban bujában nő a gyökérzete, mint eddig. Sűrű vérbullás szorgosan öntözi. És a kegyelet megújul, friss hajtásokkal elevenedik, szép lesz, szebb, pálmásabb, kifejezőbb, általánosabb.

És mégis a háboru teszi fénytelené most a fekete csillogású gyásznapot. Ez a nagy uzsorás megvámolja a halottakat is. Elvonja az élőkötől a világitó anyagot, hogy ne jusson a halottnak se. Nincs gyertya, nincs petroleum; a mindennapi élet estéinek e nélkülözhetetlen municiói fogytán vannak. Alig jut, alig tudjuk meghosszabbítani a rövidülő napokat, pedig beh szükséges volna nyújtani valamit a folyton rövidülő életen is.

Ezért maradt el ezidén a ragyogó fényár a halott emberek hallgatag szigetein. De lesz virág. A természet bőkezűen szórja őket. S mi tépdessük is, diszitsük az időtlen pihenők domboru lakását. A friss szagu, hideg chryzanthemumok és őszi rózsák lepjék el sűrű rajokban a temetőket s fonjuk a fe-

hér, lila, kék, sárga, bibor, tündöszin virágok foltjaiból a kegyelet minél pazarabbá.

Pótoljuk a fényt virággal. Ez így talán szeretetreméltóbb, kedvesebb és közelebb jár a szívekhez is.

— **Kitüntetések.** Őfelsége Förster Sándor, 23. honv. gy. e. ezredesnek, a dévai zászlóalj mozgósításkori parancsnokának, az ellenség előtt tanúsított vitéz és eredményteljes magatartása elismerésül a hadidiszciplináris Lipótrend lovagkeresztjét díjmentesen adományozta. A kiváló törzstiszt a háboru folyamán már számos kitüntetésben részesült s megkapta a német vaskeresztet is. — Ugyancsak újabb kitüntetést kapott Barcsay Adám 21. honv. gy. e. százados, ki ez idő szerint az északi harctéren zászlóaljparancsnok. Az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásáért a király ismételt legfelsőbb elismerésével (ezüst Signum laudis) tüntette ki.

— **Uj vizsgálóbíró.** Az igazságügyminiszter Andersen József kir. törvényszéki bírót a dévai törvényszék területére állandó helyettesül rendelte ki.

— **Áthelyezés.** Benedek Kálmán dr. dévai törvényszéki jegyzőt az igazságügyminiszter saját kérelmére a budapesti központi járásbíróshoz helyezte át.

— **Akiket nem soroznak többé.** A honvédelmi miniszter rendelkezésére azokat, akik az országból távol vannak és betöltötték 36. életévüket, törlik az állításkötelesek lajstromából. A véderőtörvény szerint ugyanis a távollevők állításkötelezettsége azon év december 31-ig tart, amíg 36-ik évüket betöltik. Ezen a háboru sem változtatott.

— **Változás készül az Erdélyi Egyesült Kereskedelmi Részvénytársaság vezetésében.** Megbízható helyről értesülünk, hogy Blum Zsigmond, az említett cég vezérigazgatója november hó 1-én megváltik állásától, a részvények legnagyobb részét a Dévai Takarékpénztár szerzi meg s így ennek irányítása alá kerül a részvénytársaság. Az Erdélyi Egyesültek eddig nem sikerült népszerűsége szert tennie s a dévai fogyasztó közönség nem egyszer fakadt ki ellene. Kétségtelen tehát, hogy a személyváltás élénk érdeklődést fog kiváltani és nagyon sokan lesznek, akik abban új irányzat kibontakozását fogják látni.

— **Találkozás az idegenben.** Megható jelenet játszódott le a mult napokban a dévai Fehérkereszt előtt. Bajor tüzerek vonultak át a városon. Érdeklődve nézte őket mindenki. A lövőútán áldogál egy bajor tiszthelyettes, ki egy idő óta itt tartózkodik Déván. Nézi, nézi ő is a kemény bajtársakat. Egyszerre megsápad... aztán vérpiros lesz... fölgyulad az örömtől a szöke arc... Fric! Fric! és a következő pillanatban vesdelmagad, előreszalad. Amerre a katonák mentek. Nem volt messze a menet eleje, egy-kettőre beérte a vezető tisztet. Pár szót mond mindössze, mire a parancsnok megállítja az egész menetet s pár pillanat múlva a Fehér Kereszt előtt két testvér tartja egymást átkarolva. A háboru kezdete óta nem találkoztak. Ők az örömtől, mi a megindulástól könnyeztünk.

— **Nagy tarkaest az Urániában.** A dévai Uránia a 22. bajor gyalogezred zenekarának és helybeli műkedvelőknek közreműködésével í. hó 29-én, vasárnap este a városi színházban jótékonycélu tarkaestét rendez. Bővebbet a falragasokról tudhat meg a közönség.

— **Só van. Cukor lesz?** A sok hiányzó mindenféle közül végre sikerült Déva városának másfél vagon sót kapnia. Kedden érkezett meg a becses szállítmány, melyet általános öröm fogadott. Gerey polgármester az arányos elosztás érdekében úgy intézkedett, hogy mindenki hatósági utalvány ellenében kaphassa meg a részére megállapított mennyiséget, mely családonként 5 kg-ot tesz ki. Elképzelhető, hogy megrohanta a városházát a közönség, mely már régen küzdött a sóhiánnyal. Ugy hirdik, hogy a közeli napokban cukor is érkezik. Bár már láthatnók.

— **A dévai tanítóképző,** mint már irtuk, Budapesten megkezdte működését. Az intézet megnyitásakor 43 növendék volt, ez a szám most 63-ra emelkedett. Ezek közül 25 szegény menekült fiu, egy szál ruhában, minden anyagi segédeszköz nélkül ment oda. Barabás igazgató nagy szeretettel igyekszik ezek szomorú helyzetén segíteni.

— **Ujtás az utazási igazolványok kiállításánál.** A belső hadművelési terület határvonalainak átlépéséhez szükséges engedélyek kiállítása az eddigi rendelkezések értelmében történik. A belső hadművelési terület határvonalain belül az utazhatás a következő feltételekhez van kötve: 1. A járásban és a szomszédos járásba való utazásoknál az utazás végpontjának, céljának és a tartózkodás időtartamának feltüntetésével záradékolni arcképes utazási igazolványt a lakhely szerint illetékes I. foku rendőrhatalóság állítja ki. 2. A megyében, vagy a szomszédos vármegyébe való utazásokhoz ezt az igazolványt a lakhely szerinti alispán, 3. az egész belső hadművelési területre érvényes igazolványt pedig a m. kir. kormánybiztos (Tábori posta 170.) záradékolja. Ezek a záradékolások csak úgy érvényesek, ha a legközelebbi katonai (csendőri, de csak ott, ahol tiszt a parancsnok) parancsnokság az igazolvány kiállítását véleményezi. Ezek a megszorítások arcképes igazolvánnyal rendelkező köztisztviselőkre nem vonatkoznak.

— **A lakzi vége.** A kudzsiri vasgyár élelmezési raktárában nagyon elszaporodtak a patkányok. Ezeknek kiirtására patkánymérget alkalmaztak, ami elkészítve a liszthez teljesen hasonló volt. Mikor már kipusztultak a patkányok, a raktárnok ezt a mérget egy használatlan szomszéd helyiségbe vitette. Az oláh háboru kitörésekor a vasgyár élelmi készleteit elszállította. A mérget ott maradt, a raktárnok idő előtt elmenekült, más pedig nem tudott róla. Most, hogy visszahozták a készleteket ideiglenesen, míg az előbbi helyiséget a patkányok ellen cementburkolattal látják el, oda helyezték, ahol a patkánymérget volt. Amikor ezt kitakarították, a sepregető cigányasszony az új raktárnoktól elkérte az ott talált liszthuladékokat. Otthon levágott egy beteg tyukot puliszkat főzött s összehívta e hó 24-én ismerőseit. A patkányméreggel kevert puliszkától mind a 10-en betegek lettek s akik legjobban lakmároztak, Ponyeveszk Krecsun és Monu János, meg később Pozsoni Mária nagy kinok között pusztultak el. Gondatlanság senkit sem terhel.

— **Bárd-féle Karácsonyi Album** cím alatt mint minden esztendőben, úgy az idei karácsonyra is egy diszes Albumban összegyűjtve jelenteti meg a Bárd Ferenc és Testvére közismert zeneműkiadó cég a f. évben népszerűsége jutott kedvelt zeneműveket. Benne lesz az Albumban minden ami új, szép és értékes: „Három a kislány“, „Csodacsók“, „Négy a kislány“, „A császárné“, „A csillagkutató“ operettek, továbbá Erkel „Névtelen hősök“ operájából 1—1 szép szám, azonkívül Nyitányok, Melodráma és a most népszerű táncok, kuplék, kabaré dalok, magyar dalok, magyar ábrándok és más zongora darabok, valamennyi zongorára, részben pedig ének és zongorára. Ezen Karácsonyi Album kiadásával hazánk e legelső zeneműkiadó cége kedves meglepetést szerez nagy vevőközönségének és valóságos ajándékszámba megy e gyönyörű Album, tekintve, hogy a 100 oldalas tartalmazó kötetben foglalt zeneművek értéke egyenként vásárolva 90 korona értéket képvisel, míg így együtt az egész Karácsonyi Album 4 korona, díszkötésben pedig 6 korona. Lapunk olvasói bizonyára szívesen veszik e Karácsonyi Album megjelenéséről szóló hírlapunk és azon figyelmeztetésünket, hogy az eredeti Bárd-féle Karácsonyi Albumra csakis november végéig fogad el megrendeléseket, mivel az csak annyi példányban lesz előállítva, ahány megrendelés arra november 1-ig Budapestre, a cég Kossuth Lajos utca 4. szám alatti kiadóhivatalához és Dévára Laufer Vilmos zeneműkereskedéséhez érkezik.

— **Uj záróra küszöbén.** A belügyminiszteriumban tanácskozások folytak arra nézve, hogy a vendéglők, kávéházak záróját az eddiginél jobban korlátozzák. A megoldást hir szerint abban találták meg, hogy a zárórát az említett nyilvános helyekre éjjeli 11 órában állapítják meg. Az új rend november elején vagy közepén fog életbelépni.

HOMUNKULUS

— A Dévai Takarékpénztár r. t. tudatja, hogy Déván t. üzletfelei rendelkezésére áll.

— Közgazdasági Bank r. t. dévai pénztintézet f. é. november 2-án kezdi meg ismét működését az intézet rendes helyiségeiben.

— Nagy szerencsétlenség a nyári hőség okozta nagy gyermekhalandóság, ha a tehéntej hamar megromlik és a szegény kis csecsemőknek nincs megbízható táplálékuk. Minden gondos anya tehát idejekorán kísérletet tesz kedvencénél a régbevált Nestlé-féle gyermekliszttel, melyet a kis gyermekek nagyon szívesen vesznek és azonkívül olcsón megszerezhető. — Próbadozot díjtalanul küld a Nestlé cég, Wien, I., Biberstrasse 13e.

— Országos állatvásár, gazdátlan állatok árverése. A f. hó 27-én megtartott dévai országos állatvásár a viszonyokhoz mérten elég élénk felhajtással zajlott le. A vételkedv lanyha volt, alig történt 300 átírás. Az árak magasak voltak, de mégis alatta maradtak az utóbbi időben hihetetlenül magasra szökött áruzsorának. Ugyanezen a napon tartotta a városi hatóság a menekülés alkalmával gazdátlanul maradt és idetévedt állatoknak árverését. 49 szarvasmarha és 330 juh került eladásra. A juhok darabja átlag 70—80 K-án kelt el. Az árverés iránt a gazdaközönség élénk érdeklődést tanúsított. Az árverés végeredménye kb. 38000 K-t tesz ki.

— A márka árfolyamértéke 1.44 K és bár a közönség úgy lett tájékoztatva, hogy a közpénztárak, a postahivatalok a rendes árfolyamon kötelesek beváltani a német pénzt, a helyzet odaalakult, hogy a postahivatalok csak német katonák feladott pénzküldeményeit fogadják el márkában, az adóhivatalok pedig megtagadják a beváltást. A Dévai Takarékpénztár mint az Osztrák-Magyar Bank mellékhelye becseréli a német pénzt, de csak 1.43 K-ban. Minthogy az átvonuló német katonaság igen sok idegen pénzt hozott forgalomba, fontos közérdek volna ennek a kérdésnek a rendezése, mert ha nem, a közönség megunva a sok bajlódást, egyszerűen megtagadja a külföldi pénz elfogadását, amivel a németeknek kellemetlenkednénk.

— A nagyenyedi Bethlen kollégiumnak egy a főgimnáziumában, mint a tanítóképző-intézetében az új iskolai év 1916. október 15-én megnyitott. Bár a beiratkozások már megtörténtek, főlvétellel számíthatnak olyan tanulók, kiknek az erdélyrészi vármegyéből menekülniök kellett s jelenleg nincsenek abban a helyzetben, hogy ott folytassák tanulmányaikat, ahova már előbb jelentkeztek felvétel céljából. Előnyben részesülnek azok, akik a székelyudvarhelyi, sepsiszentgyörgyi és szászvárosi református főgimnáziumok növendékei voltak. Az ilyen növendékek összes okmányait sürgősen küldjék be, hogy az igazgatóság a felsőbb hatóságoknak előterjesztést tehessen állami segélyek kieszközlése érdekében. Amennyiben a menekült szülők gyermekei a kijelölt időben itt nem tudnának megjelenni beiratkozás céljából, kellő indokolás mellett október 31-ig számíthatnak felvételre. A növendékek elhelyezése céljából 350 növendék részére internátus áll rendelkezésre. Iskolai díjak: 30—140 K között, internátusi díjak: 20—120 K között váltakoznak, aszerint, hogy milyen kedvezményt élvez a növendék, vagy teljes díjat fizet. Az élelmezési díj egész évre 410 K. Az iskolai és internátusi díjak félévenként, a konviktusi díjak pedig nyolc egyenlő részletben fizetendők. A jelentkezéssel egyidejűleg az esedékes díjak beküldendők a kollégium igazgatósága címére.

— A t. körjegyző urak szíves figyelmébe ajánlom *dusan felszerelt könyv-, papir- és írószer-kereskedésem*et, ugyiszintén *közigazgatási nyomtatványraktáramat*. Ujabbán raktárra elkészítettem és kapható a 32000—915. B. M. eln. számú rendelet szerinti „*Személyazonossági igazolvány*” című nyomtatvány. Teljes tisztelettel Laufer Vilmos könyv-, papir- és írószer-kereskedése, Déván.

Laptulajdonos és kiadó: LAUFER VILMOS.

TELEFONSZÁM: Kiadóhivatal: 35.

Eladó hordók!

Vegyes ürtartalmu hordók eladók.
Cim a kiadóhivatalban. :-:

Vágott tűzifa eladás!

Van szerencsém a n. é. vevőközönség szives tudomására hozni, hogy sikerült nagyobb mennyiségű

száraz tűzifát

szerezni, melyet felaprítva fogok forgalomba hozni. Ara métermázsánként 8 korona. Házhoz szállítva métermázsánként 60 fillérrel drágább. Ugyanott kőszén is kapható. Megrendelhető:

Schwarz Nathán,

közvetítési irodájában, Déva (Hungaria-vendéglő 139 3— és

Breier Adolf

kereskedő udvarában Déván, a Hunyadi-uton.

TŰZIFA!

Berekszó határában fekvő erdőben, 500 méternyire a megyei úttól:

hántolt tölgydorongfa, ürméterenként 120 cm magas, 17 korona;

hántatlan tölgy és cserdorongfa, ürméterenként 120 cm. magas, 15 korona, továbbá ágcsomó, 2 méter széles, 120 cm. magasságu halmokban 6 kor. kapható.

Ezen árak az erdőben való átvétellel értendők.

Szállítási utalványok megválthatók:

GÁL ÁRMIN,

Hunyadi-út 10.

Hordókat

petroleumos, olajos, kátrányos, sziruposat, szeszeset a legmagasabb áron

minden mennyiségben készfizetés mellett veszünk úgy helyben, mint bármely vidéki vasut- vagy hajóállomáshoz szállítva.

Hordóügynökök kerestetnek!

Weisz Lipót és Társa

olaj, gépszir, kocsikenőcs nagykereskedők.

Budapest, IX., Hentes utca 17.

Interurbán telefon: József 14—50. 133 6—10

Két jóházból való fiu
tanulói
fizetéssel felvétetik
lapunk kiadóhivatalában.

HA PÉNZT

akar megtakarítani,
szerezze be *mielőbb szükségletét*
LAUFER VILMOS

könyv-, papir- és írószer-
kereskedésében, DÉVÁN.

Mindenféle ::
fényképeszeti
cikkek

legjobb gyártmányu

fényképező
gépek

kaphatók □

LAUFER VILMOS

könyv- és papirkereskedése,
fényképeszeti cikkek gyári
raktárában Déván. □

Mindennemü könyvnyomdai
és könyvkötészeti munkát

:-: elvállal :-:

LAUFER VILMOS

könyvnyomdája és könyvkötészete

:-: D É V Á N. :-:

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy Déván, az Aradi-uton levő, 39 év óta fennálló és dús természetes sótartalmu vizénél fogva kitünő gyógyhatásának elismert

első dévai sósfürdőt

megnyitottuk, miáltal azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy újra kitünő és orvosilag elismert gyógyhatásu fürdőkkel szolgálhatunk.

FÜRDŐÁRAK:

Egyszeri fürdés K 1.40

Reggel 7-től este
8 óráig nyitva.

Teljes tisztelettel

LAUFER TESTVÉREK

Hirdetéseket

felvesz lapunk kiadóhivatala.